

بیست و هفت نقد

ویراست جدید

راه و رسم دانشجویی

* محمد رضا

نجفی

فهرست

۷	پیشگفتار
۱۰	کافی چند در باب این کتاب
۱۳	قبل از نگارش
۱۹	احمد، نازپرورده ناکام
۲۵	بهنام، عشق مدرک
۲۹	مصطفی، مانوس با کتاب
۳۳	سحان، رفیق همه فن حریف
۴۱	خانم قاسمی در راه ناتمام
۵۵	حامد و جواد، نودندان بیدار
۶۵	هم اناتقی مصطفی، غرق در موبایل
۶۹	طاها، آخر بصیرت
۷۵	بهروز، مغرور به دهاتی بودن
۸۵	مرتضی، غرق در هدف
۹۳	رامین، نافته جدا افتاده
۱۰۷	سیاوش، طعمه کجکادی‌ها
۱۲۱	محسن، ماحصل یک اردوی جهادی
۱۳۱	خانم سعیدی، ایستاده در غبار
۱۳۷	کامران و افراط در رفاقت
۱۴۱	تهدی، زرنگ تر از همه
۱۴۷	مسعود و لیمان، نمادهای افراط و تفریط
۱۵۱	میثم، عشق ورزش
۱۵۵	کامبیز و مجید، ضد و نقیض
۱۶۵	میلاد، مشتاق ازدواج
۱۷۱	فرزاد، مرد عمل
۱۷۵	خانم شمشادی، آب زیر گاه
۱۷۹	دخاطره ای از خود
۱۸۶	فهرست موضوعات مشاوره ای
۱۸۶	دسبک زندگی در ذیل هر شخصیت
۲۰۶	فهرست منابع

پیشگفتار

دانشگاه‌ها همواره کانون تربیت نخبگان و فرزاندانی بوده است که رسالت رشد علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جامعه را بر دوش داشته‌اند.

آیین آسمانی اسلام نیز که بانداى «اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِیْ خَلَقَ» بر این کره خاکی فرود آمد، چنان بروجه علم‌آموزی تأکید نموده که جای هیچ شبهه‌ای باقی نگذاشته است که علم‌آموزی باید برای پروردگار (بِاسْمِ رَبِّكَ) باشد. در غیر این صورت نه تنها آن علم هیچ سودی ندارد، بلکه به «علامه دهر پنداری خویش» منجر می‌شود که خسران دیده‌ترین افراد نیز همین گروه خواهند بود.^۱ همه ساله شاهد آن هستیم که بسیاری از دانش‌آموزان در تلاش‌اند تا با گذر

۱. «قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا؟ الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا». بگو آیا شما را از زیانکارترین مردم آگاه گردانم؟ * آنان کسانی‌اند که کوششان در زندگی دنیا به هدر رفته و خود می‌پندارند که کار خوب انجام می‌دهند (کهف/ ۱۰۳ و ۱۰۴).

از سد کنکور و امتحانات نهایی وارد فضای تحصیل در دانشگاه شوند. در این میان، عده‌ای قبولی در دانشگاه دولتی نصیبشان می‌شود، عده‌ای آزاد، برخی علمی‌کاربردی، برخی پیام نور، عده‌ای فرهنگیان و برخی هم مجازی و غیر انتفاعی. اکثر این افراد در مسیر دانشجویی خود با مسائل و ابهاماتی روبه‌رو می‌شوند که بی‌شک بروز خطا و اشتباه در مواجهه با این ابهامات می‌تواند مسیر زندگی‌شان را به یک باره تغییر دهد؛ مسائلی که در ظاهر چندان جلوه نمی‌کنند، اما باطن امر نشان از واقعیت دیگری دارد.

دسته‌ای از چالش‌های این دوره به نحوی هستند که به صورت فراگیر، فضای فکری دانشجویان را اشغال کرده و پیوسته ذهن آنان را آزار می‌دهد. اتفاقاً برخی از این ابهام‌های مهم که ممکن است سرنوشت دانشجو را تغییر دهد، گاهی مورد بی‌توجهی قرار می‌گیرد؛ به طوری که دانشجو پس از گذشت هفته‌ها و ماه‌ها از عمر دانشجویی خویش، زمانی به آسیب‌های برخی از این ابهامات آگاهی پیدا می‌کند که معمولاً کار از کار گذشته است و دیگر هیچ نوشدارویی مؤثر نخواهد بود.

البته در برخی مراکز، شاهد تلاش‌های پراکنده و گاهی منسجمی درباره این ابهامات هستیم؛ اما محصولات فکری ایشان به دلیل سنگین و علمی بودن، چندان مورد اقبال واقع نشده و کمتر موجب تغییر در نگرش فکری و نهایتاً عملی دانشجو می‌گردد.

در قسمت انتهایی کتاب و در بخش فهرست مشاوره‌ای، پاره‌ای از این چالش‌ها که عامل سردرگمی و تلف شدن نیروی عظیم دانشجویی می‌گردند، آورده شده است که در اینجا به برخی از این گزاره‌ها اشاره می‌شود:

فقدان اعتقاد قلبی و ایمان راسخ نسبت به توانایی رفع مشکلات و نیازهای کشور به وسیله تحصیل علم در دانشگاه و پیشرفت حقیقی علم و بهره‌گیری از آن در جهت اقتدار نظام جمهوری اسلامی؛

نا توانی در تشخیص وظیفه و نداشتن قدرت تمییز اهم از مهم و در نظر نگرفتن اولویت بندی در انجام کارها؛

ابهام در آینده اجتماعی، علمی، اقتصادی و... و روشن نبودن چشم انداز وسیع کاری و مسئولیت‌های سترگ آینده؛

سستی، بی‌انگیزگی و عجز در تصمیم و اجرای برنامه‌ها و نداشتن اعتماد به نفس و خودباوری؛

وجود نظام آموزشی و ارتقا مبتنی بر محتوا و ملاک‌های غیریومی و تقلیدی؛ وجود مسائلی چون ازدواج، اشتغال، سربازی و... در کنار تحصیل، در حالی که دانشگاه برای حل این مسائل از طریق صحیح نقش متناسبی ایفا نمی‌کند؛

گسست معنوی و اخلاقی، کسالت روحی و ابهام در کیفیت خودسازی و عبادت در میان دانشجویان؛

کم‌توجهی برخی مسئولین به مسائل و نیازهای دانشجویان و عدم اتخاذ تصمیمات اساسی در جهت رفع این مسائل؛

تقلید کورکورانه از فرهنگ غرب که منجر به عوض شدن جای ارزش‌ها و ضد ارزش‌ها می‌شود؛

ناآگاهی دانشجویان از فرصت‌ها و تهدیدهای پیش رو در دانشگاه^۱.

محتوای این کتاب جهت افزایش آگاهی مخاطبان نسبت به دوران

۱. اشاره به سخن حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در حکمت ۱۶۳ نهج البلاغه (ترجمه محمد دشتی) که می‌فرماید: مردم دشمن چیزهایی هستند که از آن آگاهی ندارند.

دانشجویی و حاشیه‌های آن است تا بر سرعت پیشرفت افراد در این دوره
بیفزاید و راه را از بیراه برای آن‌ها به نمایش بگذارد. به قول ابن‌یمین فریومدی:

آن‌کس که بداند و بداند که بداند

اسب خرد از گنبد گردون بجهاند

آن‌کس که بداند و نداند که بداند

بیدارش نمایید که بس خفته نماند

آن‌کس که نداند و بداند که نداند

لنگان خرک خویش به منزل برساند

آن‌کس که نداند و نداند که نداند

در جهل مرکب ابدالدهر بماند.

نکاتی چند در باب این کتاب

نگارش این کتاب بیش از یک سال به طول انجامیده و در این مدت از
مشاوران و صاحب‌نظران فراوانی درخواست شده است تا ما را در هر چه
بهبودن محتوای کتاب یاری فرمایند. این کتاب تلفیقی از سبک زندگی
اسلامی و نکات مشاوره‌ای در قالب داستان‌های جذاب و شنیدنی و سرشار
از ضرب‌المثل‌ها و صنایع ادبی است. از آنجاکه بهره‌بردن از قالب داستان
بہتر می‌تواند مخاطب را تشویق به خواندن متن کند و برای او جذابیت
بیشتری دارد، بیشترین تلاش‌ها برای شخصیت‌پردازی و توصیف صحنه‌ها
صورت گرفت تا قالب این نوشته، هنری گردد و مخاطب احساس نکند با

کتابی صرفاً علمی روبه روست که قصد دارد انگاره ذهنی او را متحول کند؛ بلکه دانشجویان خواندن این داستان‌ها، ناخودآگاه آداب زندگی دانشجویی را می‌آموزد و به این نتیجه می‌رسد که می‌تواند از مصادیق شخصیت‌های مطلوب باشد و البته اگر حواسش را هم جمع نکند، ممکن است مصداقی از شخصیت‌های ناموفق شود.

مخاطب اصلی این اثر دانشجویان جدیدالورود هستند. این قشر فرهیخته می‌تواند با مطالعه این کتاب، نسبت به هویت دانشجویی بینش کلی پیدا کرده و برای نیل به اهداف اصیل خود، برنامه‌ریزی صحیحی داشته باشد. البته علاوه بر دانشجویان، همه کسانی که به شناخت ماهیت دانشگاه و دریافت انگاره کلی از فعالیت‌های دانشجویی علاقه دارند، می‌توانند از این محتوا بهره‌مند شوند.

این نوشته به سبک یک مقاله علمی یا پایان‌نامه پژوهشی پدید نیامده است؛ بلکه بیشتر در صدد انتقال پیام به مخاطب اصلی در قالبی متناسب با دانش و علاقه او می‌باشد؛ به همین جهت مؤلف، علی‌رغم لکنات سنگین زبان و برخوردار نبودن از ذائقه سرشار هنری، از توضیح و تمثیل پرهیز نکرده و سعی بر آن داشته است که با عطف توجه به غالب روحیات دانشجویی، به جامعیت این اثر کمک کند و از نکات تربیتی و مشاوره‌ای فراوان در آن استفاده گردد.

داستان‌های این اثر اشاره به بیست و هفت نفر از دانشجویهای یک کلاس دارد که همگی آنها قابلیت مثال زدن دارند. بدین معنا که داستان‌ها از جامعیت برخوردار بوده و کمتر دانشجویی وجود دارد که مصداقی از ویژگی‌های ذکر شده نباشد. مؤلف امیدوار است که اساتید و اندیشمندان

نیز از عنایت به این اثر دریغ نفرموده و از آن در مقام مشاوره تربیتی یا هدایت تحصیلی بهره ببرند و جهت رفع برخی مسائل حیاتی دانشجویان (اعم از مسائل فکری، فرهنگی، صنفی و...) تصمیمات لازم را اتخاذ فرمایند. در پایان جا دارد از اساتید گران قدری که برای انتشار این کتاب از هیچ عنایتی دریغ نفرمودند و همچنین دانشجویان عزیزی که در مراحل مختلف تدوین این اثر را مورد لطف و محبت قرار دادند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم. بدون تردید این اثر تنها به منزله پیش نویسی است که اولین گزاره ها را در بر داشته است و امید آن می رود که با حسن عنایت مولای منتظران عَلَّامٌ مِّنَ الْعِلْمِ وَ نقد و نظر اندیشمندان، این خدمت کوچک، غنا و وسعت یابد و ان شاء الله که مرضی پروردگار واقع شود.

وَأَخِرَ دَعْوَانَا إِنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

محمد رضا نجفی (العبد-رسول)- رمضان ۱۴۳۷